

Consiliul Național pentru
Combaterea Discriminării

STUDIU COMPARATIV

PRIVIND VÂRSTA DE PENSIONARE A
FEMEILOR ȘI BĂRBAȚILOR

ÎN ROMÂNIA ȘI ȚĂRI EUROPENE

Prezentul studiu își propune să compare condițiile de pensionare standard (de vârstă) din cadrul sistemului public de pensii, din România și țările europene, în concordanță cu reglementările comunitare.

Reglementarea comunitară:

Art. 141(1) și (2) CE dispune:

„1. Fiecare stat membru asigură aplicarea principiului egalității de remunerație între lucrătorii masculini și feminini pentru muncă egală sau muncă de valoare egală.

2. În sensul prezentului articol, prin „remunerație” se înțelege salariul sau tratamentul ordinar de bază sau minim, sau salariul și orice alte plăți, în bani sau în natură, pe care lucrătorul le primește, direct sau indirect, în privința muncii sale, de la angajator”.

3. Obiectivul Directivei 76/207, după cum reiese din art. 1(1) din aceasta, este acela de punere în aplicare în statele membre a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în ceea ce privește accesul a muncă, inclusiv promovarea, și la formarea profesională, și în ceea ce privește condițiile de muncă și, în condițiile menționate în par. 2, la securitatea socială.

4. Art. 2(1) din directivă dispune:

„ În sensul dispozițiilor următoare, principiul egalității de tratament implică absența oricărei discriminări întemeiate pe sex, fie direct, fie indirect, prin referire, în special, la statutul matrimonial sau familial”.

5. Art. 5 din directivă dispune:

„1. Aplicarea principiului egalității de tratament în privința condițiilor de muncă, inclusiv condițiile care reglementează concedierea, implică faptul că bărbaților și femeilor trebuie să li se garanteze aceleași condiții fără discriminare întemeiată pe sex”.

2. În acest sens, statele membre trebuie să adopte măsurile necesare pentru asigurarea faptului că:

(a) sunt suprimate orice dispoziții legislative, de reglementare și administrative contrare principiului egalității de tratament;

[...]”.

6. Art. 3(1) din Directiva Consiliului 79/7/CEE din 19 decembrie 1978 privind aplicarea progresivă a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în materie de securitate socială (JO 1979 L 6, p. 24) dispune:

„Prezenta directivă se aplică:

(a) regimurilor legale care asigură o protecție împotriva următoarelor riscuri:

- boală;
- invaliditate;
- bătrânețe;
- accident de muncă și boală profesională;
- șomaj;

(b) dispozițiilor privind ajutorul social, în măsura în care acestea sunt destinate completării sau înlocuirii regimurilor vizate la lit. (a)”.

7. Art. 4(1) din Directiva 79/7 dispune că principiul egalității de tratament implică absența oricărei discriminări întemeiate pe sex sau, direct sau indirect, prin referire la statutul matrimonial sau familial.

8. Art. 7(1)(a) din Directiva 79/7 dispune că directiva nu aduce atingere dreptului statelor membre de excludere din domeniul de aplicare stabilirea vârstei de pensionare pentru acordarea de pensii pentru limită de vârstă sau pentru retragere și a posibilelor consecințe pentru alte prestații.

Cadrul juridic în România:

În România, actul care reglementează sistemul public de pensii este Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale cu modificările și completările ulterioare, fiind în vigoare de la 1 aprilie 2001. Sistemul public se organizează pe baza unor principii fundamentale, unul dintre ele fiind principiul egalității, care conform art 2 lit.2 "asigură tuturor participanților la sistemul public, contribuabili și beneficiari, un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege".

Pensia pentru limită de vârstă în România. Considerente

Pensia pentru limită de vârstă se acordă asiguraților care îndeplinesc, cumulativ, la data pensionării condițiile privind vârsta standard de pensionare (60 de ani pentru femei, 65 de ani pentru bărbați) și stagiul minim de cotizare realizat în sistemul public (15 ani atât pentru femei cât și pentru bărbați).

Stagiul complet de cotizare este de 30 de ani pentru femei și 35 de ani pentru bărbați. Atingerea stagiului minim/complet de cotizare se va realiza în termen de 13 ani de la data intrării în vigoare a actului normativ menționat.

Atingerea vârstei standard de pensionare se va realiza, de asemenea, în termen de 13 ani de la data intrării în vigoare a legii menționate, prin creșterea vârstelor de pensionare, pornindu-se de la 57 ani pentru femei și 62 ani pentru bărbați.

Potrivit art. 41 alin. 5 din legea 19/2000, asigurații care îndeplinesc condițiile prevăzute de prezenta lege pentru obținerea unei pensii pentru limită de vârstă, cu excepția pensiei anticipate și a pensiei anticipate parțiale, își pot continua activitatea numai cu acordul angajatorului.

Conform art. 94 al Legii nr. 19/2000, pensionarii pentru limită de vârstă pot cumula pensia cu veniturile realizate dintr-o activitate profesională, indiferent de nivelul veniturilor respective. În aceste condiții, beneficiarii pensiei pentru limită de vârstă pot solicita recalcularea pensiei după realizarea fiecărui stagiul de cotizare de minimum 12 luni.

Conform art. 49 al legii menționate, asigurații care au depășit stagiul complet de cotizare cu cel puțin 10 ani pot solicita pensia anticipată cu cel mult 5 ani înaintea vârstelor standard de pensionare.

Cuantumul pensiei anticipate se stabilește în aceleași condiții cu cel al pensiei pentru limită de vârstă.

Potrivit art. 50 al Legii nr. 19/2000, asigurații care au realizat stagiile complete de cotizare, precum și cei care au depășit stagiul complet de cotizare cu până la 10 ani pot solicita pensie anticipată parțială cu reducerea vârstelor standard de pensionare cu cel mult 5 ani.

Cuantumul pensiei anticipate parțiale se stabilește din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă, prin diminuarea acestuia în raport cu stagiul de cotizare realizat și cu numărul de luni cu care s-a redus vârsta standard de pensionare.

Asigurații care și-au desfășurat activitatea în condiții speciale sau deosebite de muncă, precum și femeile care au născut cel puțin 3 copii, beneficiază, în anumite condiții prevăzute de lege, de reducerea vârstei standard de pensionare.

Pensia pentru limita de vârstă în cadrul statelor europene

La nivelul statelor europene, se desfășoară un amplu proces de reformă a sistemelor de pensii, care se realizează pe trei piloni, aceștia fiind asigurarea sustenabilității și independenței financiare a sistemelor publice de pensii și, în același timp, îmbunătățirea standardului de viață al pensionarilor.

Modalitatea specifică a Uniunii Europene de abordare este o combinație a politicilor de reformă a sistemelor de pensii, relevante pentru viitorul acestora, cu metoda deschisă de coordonare, în așa fel încât să nu transfere responsabilitatea decidenților politici de la nivel național la nivel european, statele membre continuând să își elaboreze propriile politici în domeniul pensiilor.

Astfel, au fost luate măsuri care vizează descurajarea pensionărilor anticipate, creșterea ratelor de ocupare a forței de muncă prin stimularea lucrătorilor cu vârste cuprinse între 55 – 65 de ani în vederea prelungirii activității acestora pe piața muncii, creșterea vârstelor standard de pensionare (inclusiv egalizarea vârstelor de pensionare între femei și bărbați).

Continuarea procesului de armonizare a sistemelor de pensii cu măsurile de promovare a unei vieți active îndelungate contribuie la consolidarea adecvării și sustenabilității acestor sisteme.

În România, măsurile de reformă a sistemului public de pensii și asigurări sociale iau în considerare schimbările de ordin demografic, social și economic dar și resursele disponibile. Această acțiune a fost susținută și realizată în concordanță cu recomandarea Consiliului nr. 92/422/CE referitor la obiectivele politicilor de protecție socială precum și recomandarea Consiliului nr. 93/710 referitoare la reglementările pensionării.

Obiectivele globale comune în domeniul pensiilor sunt stabilite în funcție de cei trei piloni ai reformei sistemului de pensii:

I. Pensii adecvate

Statele membre trebuie să asigure capacitatea sistemelor de pensii pentru a fi în concordanță cu obiectivele lor sociale. Pentru aceasta, trebuie:

1. Să se asigure că persoanele în vârstă nu se plasează la nivelul riscului de sărăcie și că pot să se bucure de un standard decent al nivelului de trai, respectiv că aceste persoane se bucură de bunăstarea economică a țării și că pot să participe activ la viața socială, economică și culturală;
2. Să ofere acces pentru toate persoanele la scheme de pensii, publice sau private, care să le permită să câștige drepturi de pensie cu care să își mențină, la un nivel rezonabil, nivelul de trai după pensionare;
3. Să promoveze solidaritatea în și între generații.

II. Sustenabilitatea financiară a sistemelor de pensii

Statele membre trebuie să urmeze o strategie multifuncțională care să plaseze sistemele de pensii într-o situație financiară stabilă, inclusiv combinarea acelor politici specifice care:

4. Să atingă un nivel înalt al ocupării, acolo unde este necesar, prin reforme comprehensive ale pieței forței de muncă, așa cum este stabilit de Strategia Europeană de Ocupare și de Liniile Directoare Globale de Politică Economică;
5. Să se asigure că, alături de politici în domeniul pieței forței de muncă și economiei, toate departamentele protecției sociale, în particular sistemele de pensii, oferă stimulente eficiente pentru participarea muncitorilor în vârstă și că aceștia nu sunt încurajați să se pensionezeze anticipat sau că sunt penalizați pentru că rămân pe piața muncii peste vârsta standard de pensionare;
6. Să reformeze sistemele de pensii ținând cont de obiectivele generale ale menținerii sustenabilității finanțelor publice. În același timp, sustenabilitatea sistemelor de pensii trebuie să fie

acompaniată de politici fiscale, inclusiv, acolo unde este cazul, reducerea datoriei. Strategiile adoptate trebuie să cuprindă și stabilirea unor fonduri de pensii de rezervă.

7. Să se asigure că reformele mențin un echilibru corect între populația activă și pensionari, nu prin împovărarea primilor, ci prin menținerea unor pensii adecvate ultimilor;

8. Să se asigure, printr-un cadru legislativ specific și prin management complet, că schemele de pensii finanțate public sau privat pot oferi pensii, ținând cont de următoarele cerințe: eficiență, permisivitate, portabilitate, securitate.

III. Modernizarea sistemelor de pensii

Ca răspuns la nevoile în schimbare ale economiei, societății și populației, trebuie:

9. Să se asigure că sistemele de pensii sunt compatibile cu cerințele de flexibilitate și securitate ale pieței muncii; că, fără a prejudicia coerența sistemelor de impozitare ale statelor membre, mobilitatea pieței muncii în cadrul statelor membre și peste granițe și formele non-standard de ocupare nu vor penaliza drepturile la pensie ale persoanelor și că ocuparea pe cont propriu nu este descurajată de sistemele de pensii;

10. Să revizuiască prevederile legale pentru a asigura principiul egalității de tratament între femei și bărbați, pe baza reglementărilor comunitare în domeniu;

11. Să asigure transparența și adaptabilitatea sistemelor de pensii la schimbări, în așa fel încât cetățenii să continue să aibă încredere în ele. Să asigure informații certe și ușor de înțeles asupra evoluției de perspectivă a sistemelor de pensii, în mod special cu privire la evoluția nivelurilor beneficiilor și a ratei contribuțiilor. Să promoveze cel mai larg posibil consens în ceea ce privește politicile și reformele sistemelor de pensii. Să îmbunătățească baza metodologică pentru o monitorizare eficientă a acestor politici și reforme.

Unele dintre statele europene au vârsta pensionării diferențiată pentru femei și bărbați, pentru altele nu există diferențieri.

Logica diferențierii dintre femei și bărbați referitoare la limita de vârstă în cazul pensionării are la bază mai multe aspecte:

1. Directiva 74/207/CE urmărește egalitatea de tratament între bărbați și femei în privința condițiilor de muncă dar și de pensii, această directivă stând la baza tuturor legilor care reglementează sistemul de pensii din țările membre.

2. Directiva menționată permite, cu titlu de excepție păstrarea încă a diferențelor în privința vârstei de pensionare între bărbați și femei

3. Orice excepții din textul directivei sunt de strictă interpretare și aplicare.

4. Această diferență de vârstă la pensionare este justificată și prin considerente de ordin financiar (stabilitatea sistemelor de pensii)

5. Marea majoritate a statelor Uniunii Europene admite această excepție pentru prezent dar și pentru viitor.

Vârste legale de pensionare în țările membre ale Uniunii Europene

BELGIA

Pensia normală (pensia pentru limită de vârstă):

- femei: 63 de ani (în perioada 1997 – 2009, vârsta de pensionare va crește progresiv la 65 de ani);

- bărbați: 65 de ani.

Pensie anticipată: se acordă la vârsta de la 60 de ani, atât pentru femei cât și pentru bărbați, cu condiția să justifice 34 de ani de activitate profesională (s-a urmărit creșterea progresivă a perioadei de activitate profesională, la 35 de ani, până în 2005).

Pensie târzie: nu se acordă.

DANEMARCA

Pensie normală (pensia pentru limită de vârstă):

- 65 de ani (67 pentru cei care au atins vârsta de 60 de ani la data de 01.07.1999);

Pensie suplimentară: persoanele care ating vârsta de 60 de ani la data de 01.07.1999 sau mai târziu, pot beneficia de pensie la cerere, înainte de împlinirea vârstei de 67 de ani, dar nu înainte de a împlini 65 de ani. Pensia va fi redusă proporțional.

Pensie anticipată: a fost atribuită înainte de data de 01.01.2003 pentru persoanele de peste 50 de ani, din motive sociale și/sau de sănătate.

Pensie târzie: este posibilă prelungirea activității în cadrul sistemului de pensii suplimentare, până la vârsta de 70 de ani.

GERMANIA

Pensie normală (pensia pentru limită de vârstă): în general, 65 de ani.

Pensie anticipată pentru bărbați și pentru femei:

- după o perioadă de 35 de ani se deschide dreptul la pensie, începând cu vârsta de 63 de ani (60 în caz de handicap grav, incapacitate de muncă sau incapacitate generală) sau

- la vârsta de 60 de ani după 180 de luni de asigurare, în măsura în care, la începutul pensiei asigurații sunt în șomaj și au atins vârsta de 58,5 ani, fiind în șomaj de 52 de săptămâni sau care au exercitat timp de 24 de luni o activitate cu timp parțial, pentru persoanele în vârstă. Asigurații trebuie să justifice 8 ani de asigurare obligatorie în cursul ultimilor 10 ani.

Femeile pot cere pensie anticipată la 60 de ani, după 180 de luni de asigurare dacă justifică, începând cu vârsta de 40 de ani, mai mult de 10 ani de contribuție obligatorie.

Vârsta de pensionare anticipată a fost majorată astfel:

- pentru pensia de bătrânețe, în cazul șomerilor sau după o activitate cu timp parțial pentru persoanele vârstnice, la 65 de ani;

- pentru pensia de bătrânețe a asiguraților care justifică o lungă perioadă de asigurare, la 65 de ani;

- pentru pensia de bătrânețe acordată femeilor, în perioada 2000-2004: între 60 și 65 de ani;

- pentru pensia de bătrânețe a persoanelor cu handicap grav, între 2001-2003: de la 60-63 de ani.

În ciuda acestor creșteri, pensia poate fi acordată între 60-63 de ani cu o reducere a pensiilor care compensează durata majorată a pensiei. Reducerea este de 0,3% din pensie pentru fiecare lună de anticipare.

Pensie târzie: Asiguratul își poate continua activitatea după vârsta legală de pensionare.

GRECIA

Pensie normală (pensia pentru limită de vârstă):

Asigurații înainte de 31.12.1992: bărbați - 65 de ani, femei - 60 de ani.

Asigurații începând cu 01.01.1993: bărbați - 65 de ani, femei - 65 de ani.

Pensie anticipată:

Asigurații înainte de 31.12.1992:

Pensia completă se acordă:

- fără limită de vârstă (bărbați și femei) și 37 de ani de asigurare (sau 11.100 zile);
- 62 de ani (bărbații) sau 57 (femeile) dacă au 10.000 de zile de lucru;
- 58 de ani bărbații dacă au 10.500 de zile de lucru;
- 55 de ani pentru mamele care au un copil minor dacă au 5500 de zile de lucru;
- 60 de ani pentru bărbați sau 55 de ani pentru femei, pentru activitatea desfășurată în condiții speciale și insalubre și 4500 de zile de lucru (din care 3600 de zile în condiții speciale și insalubre și 1000 de zile de lucru timp de 13 ani înainte de pensionare);
- 55 de ani (femei și bărbați) dacă au 35 de ani sau 10.500 de zile de lucru (din care 7500 în condiții speciale de muncă).

Pensie redusă începând de la:

- 65 de ani (femei și bărbați) dacă au 3500 de zile de asigurare (dispoziție tranzitorie până la 31.12.2007);
- 60 de ani pentru bărbați sau 55 de ani pentru femei, dacă au 10.000 de zile de asigurare (din care 100 de zile/an în ultimii 5 ani);
- 53 de ani pentru bărbați și femei, dacă au 35 de ani sau 10.500 de zile de lucru (7500 de zile în condiții speciale);
- 50 de ani pentru mamele care au un copil minor sau invalid, dacă au 5500 de zile de lucru.

Asigurații începând cu 01.01.1993:

Pensie completă se acordă:

- fără limită de vârstă (bărbați și femei) dacă au 37 de ani de asigurare sau 11.100 zile de asigurare;
- de la 60 de ani (bărbați și femei) pentru activitatea desfășurată în condiții speciale dacă au 4500 de zile sau 15 ani de asigurare (condiții speciale timp de 3/4 din întreaga perioadă);
- de la 55 de ani pentru mamele care au un copil minor sau invalid dacă au 6000 de zile de lucru sau 20 de ani de asigurare.

Pensie redusă se acordă de la 55 de ani (bărbați și femei) dacă au 35 de ani de asigurare sau 10.500 de zile de asigurare (**750 de zile în ultimii 5 ani**).

Pensie târzie: nu se acordă.

SPANIA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă): 65 de ani.

Pensie anticipată:

- ca măsură tranzitorie și pentru a garanta drepturile dobândite, persoanele asigurate în vechiul sistem abolit la 1 ianuarie 1967, au posibilitatea de a se pensiona la 60 de ani;
- vârsta de 65 de ani poate fi redusă pentru anumite grupuri a căror activitate a fost desfășurată în condiții speciale de muncă, în mediu toxic, periculos sau insalubru;
- de la 01.01.2002, în anumite cazuri, lucrătorii care au peste 61 de ani.

Pensie târzie:

Asiguratul își poate continua activitatea după vârsta legală de pensionare.

În general, nu există limită de vârstă.

FRANȚA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă):

- se acordă la vârsta de 60 de ani;
- pensii complementare – la vârsta de 65 de ani, dacă pensia de bază a fost acordată în procent întreg.

Pensie anticipată:

Regimul general de asigurări de bătrânețe al lucrătorilor salariați:

Începând cu 56 de ani pentru asigurații care și-au început activitatea profesională la 14 ani și care fac dovada unei durate de asigurare, a unei durate de contribuție și a vârstei de pensionare. Începând cu 55 de ani pentru asigurații cu handicap grav, în anumite condiții.

Pensii suplimentare:

Începând cu 55 de ani, cu coeficient de anticipare. Începând cu 56 de ani, fără coeficient, dacă asiguratul a obținut pensia de bază în procent întreg.

Pensia târzie:

- în cadrul regimului general de asigurări de bătrânețe al lucrătorilor salariați, începând cu vârsta de 60 de ani, se acordă majorarea cuantumului pensiei când asiguratul îndeplinește condițiile de asigurare pentru o pensie în procent întreg.

- de la vârsta de 65 de ani, dacă asiguratul nu a îndeplinit, în nici un sistem de bază durata de asigurare necesară în funcție de anul nașterii.

Pensii suplimentare: nu există nici o măsură specială în acest sens pentru că numărul de puncte se stabilește în funcție de durata de contribuție.

IRLANDA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă):

- pensie de bătrânețe - 65 de ani;
- pensie contributivă de bătrânețe - 66 de ani.

Pensie anticipată: nu se acordă.

Pensie târzie: nu se acordă.

ISLANDA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă): 67 de ani.

Pensie anticipată:

- Pensie națională: 60 de ani pentru marinarii care au lucrat pe navele islandeze timp de 25 de ani, cu o medie anuală de cel puțin 180 de zile, precum și pentru marinarii a căror activitate principală a fost munca pe un vas neacoperit sau pe un vas de cel mult 12 tone, timp de cel puțin 25 de ani.

- Pensie anticipată se acordă pentru motive de sănătate.

- Pensie suplimentară: există posibilitate de anticipare, în general, la vârsta de 65 de ani.

Reducere actuarială și permanentă a pensiei.

Pensie târzie:

Pensie națională - asiguratul își poate continua activitatea după vârsta legală de pensionare.

Pensie suplimentară: asiguratul își poate continua activitatea după vârsta legală de pensionare, prelungirea este posibilă în general, cu prestații majorate până la 70 de ani.

ITALIA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă):

- bărbați: 65 de ani, femei: 60 de ani.

Pentru persoanele cu grad de invaliditate de cel puțin 80% și pentru nevăzătorii: bărbați - 60 de ani, femei - 55 de ani.

Noul sistem de pensii prevede acordarea pensiei între 57 - 65 de ani. Quantumul prestației variază în funcție de vârstă.

Pensie anticipată:

Se acordă la vârsta de 57 de ani cu condiția a 35 de ani de contribuții sau, indiferent de vârstă, cu condiția a 37 de ani de contribuții.

Pensie atribuită lucrătorilor din întreprinderile aflate în criză economică: este posibilă acordarea pensiei anticipate cu maxim 5 ani înaintea vârstei normale de pensionare.

Condiții particulare sunt prevăzute pentru lucrătorii care și – au început activitatea la vârste cuprinse între 14 – 19 ani (care au contribuit 52 de săptămâni), pentru lucrătorii supuși unor munci grele, pentru lucrătorii care desfășoară o activitate fizică intensă, etc.

Pensie târzie: este posibilă prelungirea activității asiguratului până la cel mult 65 de ani.

LIECHTENSTEIN

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă): Pilonul I și II: bărbați și femei: 64 de ani (după o perioadă tranzitorie în 2009).

În cadrul pilonului II o altă vârstă de pensionare poate fi aleasă dacă este acordată cel puțin o asigurare echivalentă.

Pensie anticipată:

Pilonul I: anticiparea este posibilă începând cu 60 de ani, din luna următoare celei în care au fost îndeplinite condițiile de pensionare.

Pilonul II: persoanele care au dreptul la o pensie de bătrânețe în pilonul I pot beneficia de anticipare între 1- 4 ani. Există posibilitatea unor dispoziții mai elaborate în cadrul regulamentelor fondurilor de pensii.

Pensie târzie:

Pilonul I: până la 70 de ani (creștere treptată a pensiei).

Pilonul II: dacă se acordă cel puțin o asigurare echivalentă. Dispoziții suplimentare în regulamentele fondurilor de pensii.

LUXEMBURG

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă): 65 de ani.

Pensie anticipată:

- începând cu 60 de ani, cu condiția dovedirii a 480 de luni de asigurare efectivă sau a unor perioade asimilate;

- începând cu 57 de ani, cu condiția dovedirii a 480 de luni de asigurare efectivă.

Pensie târzie: nu se acordă. Dacă există activitate după 65 de ani, contribuțiile plătite de asigurat îi sunt rambursate la sfârșitul anului.

OLANDA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă): 65 de ani.

Pensie anticipată: nu se acordă.

Pensie târzie: nu se acordă.

NORVEGIA

Pensie normală: 67 de ani.

Pensie anticipată: nu există posibilitatea de a beneficia de pensie de bătrânețe înainte de 67 de ani.

Pensie târzie: asigurații își pot prelungi activitatea cu maxim 3 ani.

AUSTRIA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă) : bărbați - 65 de ani, femei - 60 de ani. Între 2024-2033 se preconizează o creștere progresivă a vârstei de pensionare a femeilor pentru a atinge vârsta de pensionare a bărbaților.

Pensie anticipată:

- 61,5 ani pentru bărbați

- 56,5 ani pentru femei.

Între 1 iulie 2004 și 1 octombrie 2009 se preconizează creșterea progresivă a vârstei de pensionare anticipată la 65 pentru bărbați și 60 de ani pentru femei (se urmărește renunțarea la acordarea pensiei anticipate).

Între 2019-2028 - creșterea progresivă a vârstei de pensionare a femeilor pentru a atinge vârsta de pensionare a bărbaților.

Pensie târzie: asigurații își pot prelungi activitatea fără a se ține cont de o anumită limită de vârstă.

PORTUGALIA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă): bărbați și femei - 65 de ani.

Pensie anticipată se acordă:

- asiguraților în vârstă de cel puțin 55 de ani și care au contribuit la sistemul de pensii 30 de ani calendaristici. Cuantumul pensiei este redus.

- Șomerilor: începând de la 60 de ani. Există posibilitatea acordării și de la 55 de ani pentru persoanele care au 20 de ani calendaristici de activitate și au vârsta de cel puțin 50 de ani în momentul intrării în șomaj. Cuantumul pensiei este redus.

- pentru condiții speciale sau care afectează sănătatea: regulă generală - începând cu 55 de ani (numai profesiile prevăzute prin lege).

Pensie târzie: pensionarea la 65 de ani nu este obligatorie.

ELVEȚIA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă):

Pilonul I: 65 de ani pentru bărbați, 64 de ani pentru femei.

Pilonul II: 65 de ani pentru bărbați și 62 de ani pentru femei. Femeile care îndeplinesc condiții generale de asigurare, continuă să fie asigurate la pilonul II până când împlinesc vârsta obișnuită de pensionare din pilonul I.

Pensie anticipată:

Pilonul I: 1 sau 2 ani de anticipare. Reducere actuarială a rentei.

Pilonul II: nu este prevăzută.

Pensie târzie:

Pilonul I: se poate amâna data de ieșire la pensie de la 1 an la cel mult 5 ani. Creștere actuarială a rentei.

Pilonul II: nu este prevăzută.

FINLANDA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă): 65 de ani.

Pensie anticipată:

- începând cu 60 de ani (nu există alte condiții).

Pensie de bătrânețe redusă actuarial. Reducerea este permanentă.

Pensie târzie: asiguratul își poate prelungi activitatea, neexistând limită de vârstă.

SUEDIA

Pensie normală (pensie pentru limită de vârstă): 65 de ani cu posibilitatea de a continua activitatea până la 67 de ani.

Pensie anticipată: nu se acordă.

Pensie târzie: asiguratul își poate prelungi activitatea, neexistând limită superioară de vârstă.

REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD

Pensie normală: bărbați - 65 de ani, femei - 60 de ani (creștere progresivă la 65 de ani între 2010-2020).

Pensie anticipată: nu se acordă.

Pensie târzie: asiguratul își poate prelungi activitatea cu maximum 5 ani (până la 70 de ani pentru bărbați și 65 de ani pentru femei). Începând cu anul 2010, prelungire poate fi nelimitată.

Materiale folosite pentru realizarea studiului:

- furnizate de Casa Națională de Pensii și alte Drepturi de Asigurări Sociale
- http://ec.europa.eu/employment_social/social_protection/missoc
- Legea 19/17 martie 2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale cu modificările și completările ulterioare
- www.mmssf.ro